

اثر بخشی روشهای مختلف بر افزایش انگیزه تحصیلی دانش آموزان ابتدایی

دادیار نعمان زاده^۱، شهریار نعمان زاده^۲، محمد انصاری^۳، امیر پورمیرو^۴

^۱ کارشناسی ارشد، جغرافیای شهری، دانشگاه پیام نور مرکز اشنویه، اداره آموزش و پرورش سیلوانا

dadyarnmanzadh@gmail.com

09142139693

^۲ کارشناسی ارشد، ادبیات فارسی، پیام نور مرکز مهاباد، اداره آموزش و پرورش سیلوانا

dadyarnmanzadh@gmail.com

09148796766

^۱ کارشناسی ارشد، علوم تربیتی، پیام نور مرکز ارومیه

Mohamad.ansari5906@gmail.com

09147125906

^۲ کارشناسی، علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان ارومیه، اداره آموزش و پرورش سیلوانا

Poormiro74@gmail.com

09381671857

چکیده

انگیزه تحصیلی در دانش آموزان ابتدایی به عنوان یک عامل کلیدی در ارتقای عملکرد تحصیلی و موفقیت آنها محسوب می‌شود و از عوامل مهم در موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. بررسی روش‌های مختلف انگیزشی می‌تواند به بهبود عملکرد و پیشرفت تحصیلی آنها کمک کند. این مقاله با معرفی روش‌های مختلف انگیزشی از جمله تشویق، پاداش، هدف‌گذاری و ایجاد فضای آموزشی مناسب، به بررسی اثربخشی هر یک از این روش‌ها بر افزایش انگیزه تحصیلی دانش آموزان پرداخته و نتایج به دست آمده را مورد بررسی قرار می‌دهد. همچنین به دنبال ارائه راهکارهایی برای بهبود انگیزه تحصیلی دانش آموزان ابتدایی است و امیدوار است که مورد توجه مدیران آموزشی و محققان قرار گیرد.

واژگان کلیدی: انگیزه تحصیلی، دانش آموزان ابتدایی، روش‌های انگیزشی، اثر بخشی

۱- مقدمه

انگیزه، نیرویی درونی است که افراد را به انجام رفتارهای خاص سوق می‌دهد. این نیرو تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار می‌گیرد، از جمله: محیط: محیطی که فرد در آن قرار دارد، می‌تواند انگیزه او را برای انجام یک رفتار خاص افزایش دهد یا کاهش دهد. به عنوان مثال، اگر فرد در یک محیط رقابتی قرار داشته باشد، ممکن است انگیزه بیشتری برای کسب موفقیت داشته باشد. احساسات و هیجانات: احساسات و هیجانات فرد نیز می‌توانند بر انگیزه او تأثیر بگذارند. به عنوان مثال، اگر فرد احساس خوشحالی داشته باشد، ممکن است انگیزه بیشتری برای انجام فعالیت‌های لذت‌بخش داشته باشد. هدف: هدف فرد، یکی از مهم‌ترین عوامل انگیزشی است. به عنوان مثال، اگر فرد هدفی مهم و ارزشمند داشته باشد، انگیزه بیشتری برای تلاش برای دستیابی به آن خواهد داشت. مهارت‌ها و توانایی‌ها: مهارت‌ها و توانایی‌های فرد نیز می‌توانند بر انگیزه او تأثیر بگذارند. به عنوان مثال، اگر فرد مهارت‌های لازم برای انجام یک کار را داشته باشد، انگیزه بیشتری برای انجام آن کار خواهد داشت. در عرصه آموزش و پرورش، انگیزه یکی از مهم‌ترین مفاهیم مورد بررسی است. انگیزه به عنوان یک ساختار چند بعدی که دارای ارتباط مستقیم با فرایند یادگیری و پیشرفت تحصیلی لحاظ می‌شود (Mohamadi Y, 2006). تعاریف متعدد و نگرش‌های گوناگونی در مورد انگیزه وجود دارد. با توجه به حوزه آموزش، انگیزه شامل سه بعد است: باورهای فردی در مورد توانایی‌ها، محرک‌های درونی و بیرونی برای انجام یک کار، و عواطف و احساسات وابسته به فعالیت (Hassanzadeh R, Amuee N, 2001). کارشناسان انگیزه را از دیدگاه دو گروه اصلی انگیزه ذاتی و خارجی بررسی کرده‌اند که هر کدام می‌توانند بر رفتارها تأثیر بگذارند. انگیزش حالت درونی است که انسان را به انجام فعالیت خاصی ترغیب می‌کند (اوسونو، ایام و اوسونو، ۲۰۱۳؛ کوتزی (۲۰۱۱)). مفهوم انگیزش به طور سنتی برای تبیین و جهت‌دهی فعالیت افراد به کار می‌رود (پروین، ۲۰۰۵) به عبارت دیگر میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت‌هایی است که موفقیت در آنها به کوشش و توانایی شخصی وابسته است (اسلاوین، ۲۰۰۶) و گرایش به تلاش برای انتخاب فعالیت‌هایی است که هدفش رسیدن به موفقیت یا دوری از شکست است (کدیور، ۱۳۸۶). نظرات دانشمندان در باره انگیزه را می‌توان به دو دسته کلی تقسیم کرد: نظرات انگیزش- نیازی: این نظرات بر این اساس استوارند که انگیزه ناشی از نیازهای اساسی فرد است. نیازهای اساسی انسان شامل نیازهای فیزیولوژیکی، نیازهای ایمنی، نیازهای اجتماعی، نیازهای احترام و نیازهای خود شکوفایی است. برخی از نظرات انگیزش- نیازی عبارتند از:

نظریه سلسله مراتب نیازهای مازلو: این نظریه بیان می‌کند که نیازهای انسان در یک سلسله مراتب قرار دارند. نیازهای اساسی در پایین ترین سطح قرار دارند و نیازهای پیشرفته در بالاترین سطح قرار دارند. تا زمانی که نیازهای اساسی برآورده نشوند، فرد انگیزه ای برای برآورده کردن نیازهای پیشرفته نخواهد داشت (Maslow, A. H. (1943)). نظریه دو عاملی هرزبرگ: این نظریه بیان می‌کند که انگیزش انسان تحت تأثیر دو عامل، عوامل انگیزشی و عوامل بهداشتی قرار دارد. عوامل انگیزشی شامل عواملی هستند که باعث رضایت شغلی می‌شوند، مانند موفقیت، پیشرفت، چالش و استقلال. عوامل بهداشتی شامل عواملی هستند که باعث عدم رضایت شغلی می‌شوند، مانند حقوق، امنیت شغلی، شرایط کاری و روابط اجتماعی (Herzberg, F. (1959)). نظریه نیازهای آدامز: این نظریه بیان می‌کند که افراد انگیزه بیشتری برای انجام کاری دارند که احساس کنند پاداش آنها با تلاش و مهارت آنها متناسب است (Adams, J. S 1963). نظرات انگیزش- شناختی: این نظرات بر این اساس استوارند که انگیزه ناشی از فرایندهای شناختی فرد است. این فرایندهای شناختی شامل باورها، انتظارات، اهداف و ارزش‌ها است.

برخی از نظرات انگیزش- شناختی عبارتند از:

نظریه انتظار- ارزش: این نظریه بیان می‌کند که انگیزه فرد برای انجام یک رفتار، بر اساس انتظار فرد از اینکه انجام آن رفتار منجر به نتایج مطلوبی شود و ارزشی که فرد برای آن نتایج قائل است، تعیین می‌شود (Vroom, V. H. (1964)). نظریه خودکارآمدی اجتماعی: این نظریه بیان می‌کند که افراد انگیزه بیشتری برای انجام کاری دارند که احساس کنند در انجام آن کار مؤثر هستند (Bandura, A. (1986)). نظریه هدف گذاری: این نظریه بیان می‌کند که نوع هدفی که افراد برای خود تعیین می‌کنند، بر انگیزه آنها تأثیر می‌گذارد. اهداف چالش برانگیز و مشخص، انگیزه بیشتری ایجاد می‌کنند (Locke, E. A., & Latham, G. P. (2005)). انگیزه تحصیلی به

معنای تمایل و اشتیاق دانش آموزان برای یادگیری و تلاش برای موفقیت تحصیلی است. انگیزه تحصیلی یکی از عوامل مهم در موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. دانش آموزانی که انگیزه تحصیلی بالایی دارند، بیشتر احتمال دارد که در مدرسه موفق شوند و به اهداف تحصیلی خود برسند. تعاریف مختلفی از انگیزه تحصیلی ارائه شده است. برخی از این تعاریف عبارتند از: انگیزه تحصیلی، میل به تلاش برای کسب موفقیت در مدرسه است (Brophy, 2010). انگیزه تحصیلی، تلاشی است که دانش آموزان برای یادگیری و دستیابی به اهداف تحصیلی خود انجام می دهند (Pintrich & Schunk, 2002). انگیزه تحصیلی، تمایل و اشتیاق دانش آموزان برای یادگیری و تلاش برای موفقیت در مدرسه است. این انگیزه می تواند ناشی از عوامل درونی مانند علاقه و لذت از یادگیری، یا عوامل بیرونی مانند پاداش و تنبیه باشد (Deci & Ryan, 2000). در سال ۱۹۹۱، کو و شین (Ko & Shin, 1991) در مطالعه خود نشان دادند که انگیزه تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ارتباط مثبتی دارد. آنها در این مطالعه، دو گروه از دانش آموزان را مورد مطالعه قرار دادند: گروهی با انگیزه تحصیلی بالا و گروهی با انگیزه تحصیلی پایین. نتایج نشان داد که دانش آموزان با انگیزه تحصیلی بالا، نمرات بالاتری در امتحانات کسب کردند. در سال ۱۹۹۲، زونگ و لین (Zhong & Lin, 1992) در مطالعه خود نشان دادند که روش های تدریس فعال می توانند انگیزه تحصیلی دانش آموزان را افزایش دهند. آنها در این مطالعه، دو گروه از دانش آموزان را مورد مطالعه قرار دادند: گروهی که از روش های تدریس فعال استفاده می شد و گروهی که از روش های تدریس سنتی استفاده می شد. نتایج نشان داد که دانش آموزانی که در کلاس های درس فعال شرکت می کردند، انگیزه تحصیلی بالاتری داشتند و نمرات بالاتری در امتحانات کسب کردند. در سال ۲۰۰۲، هان (Han, 2002) در مطالعه خود نشان داد که بازخورد مثبت می تواند انگیزه تحصیلی دانش آموزان را افزایش دهد. آنها در این مطالعه، دو گروه از دانش آموزان را مورد مطالعه قرار دادند: گروهی که بازخورد منفی داده می شد. نتایج نشان داد که دانش آموزانی که بازخورد مثبت دریافت می کردند، انگیزه تحصیلی بالاتری داشتند و نمرات بالاتری در امتحانات کسب کردند. در سال ۲۰۱۲، ژانگ و همکاران (Zhang et al., 2012) در مطالعه خود نشان دادند که ایجاد محیط یادگیری رقابتی می تواند انگیزه تحصیلی دانش آموزان را افزایش دهد. آنها در این مطالعه، دو گروه از دانش آموزان را مورد مطالعه قرار دادند: گروهی که در محیط یادگیری رقابتی قرار داشتند و گروهی که در محیط یادگیری غیررقابتی قرار داشتند. نتایج نشان داد که دانش آموزانی که در محیط یادگیری رقابتی قرار داشتند، انگیزه تحصیلی بالاتری داشتند و نمرات بالاتری در امتحانات کسب کردند. در پژوهش محمدی زاده و محمدی زاده (۱۳۹۹)، رابطه بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر در سال های اول و دوم دبیرستان شهر تهران بررسی شد. نتایج این پژوهش نیز نشان داد که بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی این دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در پژوهی دیگر خاقانی و محمدی زاده (۱۳۹۹)، رابطه بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر مقطع متوسطه شهر تهران بررسی شد. نتایج این پژوهش نیز نشان داد که بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی این دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در پژوهش محمدی و هاشمیان (۱۳۹۸)، ارتباط بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر پایه دوم متوسطه شهر زنجان در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ بررسی شد. نتایج این پژوهش نیز نشان داد که بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی این دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. در پژوهش سعیدی سرشت و محمدی زاده (۱۳۹۸)، رابطه بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پسر پایه اول دبیرستان شهر تهران بررسی شد. نتایج این پژوهش نیز نشان داد که بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی این دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. مهرابی و همکاران (1391) در یک تحقیق با استفاده از روش های انگیزشی، اثربخشی آموزش بر انگیزش تحصیلی مادران دانش آموزان دوره ابتدایی را بررسی کردند. نتایج این تحقیق نشان داد که آموزش مادران در زمینه انگیزش تحصیلی، می تواند انگیزه تحصیلی فرزندان آنها را افزایش دهد. کریمی و حسینی پور (1393) تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی دانش آموزان دبیرستانی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج این تحقیق نشان داد که آموزش راهبردهای انگیزشی، می تواند انگیزه تحصیلی دانش آموزان دبیرستانی را افزایش دهد. احمدی و همکاران (1395) اثربخشی آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه را مورد ارزیابی قرار دادند. نتایج این تحقیق نشان داد که آموزش راهبردهای انگیزشی، می تواند انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه را افزایش دهد. طباطباییان و همکاران (1398) تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی دانش آموزان دختر دوره ابتدایی را مورد بررسی

قرار دادند. نتایج این تحقیق نشان داد که آموزش راهبردهای انگیزشی، می تواند انگیزه تحصیلی دانش آموزان دختر دوره ابتدایی را افزایش دهد. رحیمی نیا و همکاران (1399) تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی را بررسی کردند. نتایج این تحقیق نشان داد که آموزش راهبردهای انگیزشی، می تواند انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی را افزایش دهد.

۲- روش شناسی

در این مقاله، روش کتابخانه ای و استفاده از منابع موجود در پایگاههای اطلاعاتی برای انجام پژوهش و بررسی نتایج به کار گرفته شده است. روش کتابخانه ای به معنای استفاده از منابع موجود در کتابخانه ها، مراکز اسناد و منابع الکترونیکی برای جمع آوری داده ها و اطلاعات مورد نیاز است.

۳- بحث درباره یافته ها

در سال های ابتدایی تحصیل، دانش آموزان با یادگیری مهارت های اساسی مانند خواندن، نوشتن و حساب کردن روبرو می شوند. اگر انگیزه تحصیلی در این مرحله ضعیف باشد، ممکن است تأثیر منفی بر عملکرد تحصیلی آن ها داشته باشد و احتمال ایجاد انحرافات تحصیلی در آینده را بالا ببرد. بنابراین، توجه به افزایش انگیزه تحصیلی در این مرحله از اهمیت بالایی برخوردار است. انگیزش تحصیلی به عنوان تمایل و تمایل فرد به مشارکت فعال در فعالیت های تحصیلی و دستیابی به اهداف تحصیلی تعریف می شود. این انگیزش شامل عوامل داخلی و خارجی است که تحت تأثیر آنها دانش آموزان انگیزه برای یادگیری و پیشرفت در تحصیلات خود دارند. شواهد علمی نشان می دهند که انگیزش تحصیلی تأثیر قابل توجهی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان دارد. دانش آموزانی که انگیزه تحصیلی بالایی دارند، معمولاً با علاقه و اشتیاق بیشتری به درس می پردازند و موفقیت های تحصیلی بیشتری کسب می کنند.

انگیزه تحصیلی را می توان به دو دسته اصلی تقسیم کرد:

- انگیزش درونی: انگیزشی که از درون فرد سرچشمه می گیرد و بر اساس علاقه، اشتیاق و لذت از یادگیری است.
- انگیزش بیرونی: انگیزشی که از عوامل بیرونی مانند پاداش، تنبیه یا رقابت ناشی می شود.
-

۳-۱ انگیزش درونی

انگیزش درونی تأثیر پایدارتری بر انگیزه تحصیلی دارد. دانش آموزانی که انگیزش درونی بالایی دارند، بیشتر احتمال دارد که در طول زمان به یادگیری ادامه دهند و به اهداف تحصیلی خود برسند. انگیزش درونی، انگیزه ای است که از درون فرد ناشی می شود و بر اساس علاقه، چالش و خودمختاری است. [Schunk, D. H. (2002). & Pintrich, P. R]. دانش آموزانی که انگیزش درونی بالایی دارند، از انجام فعالیت های تحصیلی لذت می برند و به دنبال یادگیری هستند. آنها همچنین احساس می کنند که کنترل بیشتری بر یادگیری خود دارند. تحقیقات نشان داده اند که انگیزش درونی تأثیر پایدارتری بر انگیزه تحصیلی دارد. دانش آموزانی که انگیزش درونی بالایی دارند، بیشتر احتمال دارد که در طول زمان به یادگیری ادامه دهند و به اهداف تحصیلی خود برسند. در اینجا چند دلیل برای این امر ذکر شده است:

- انگیزش درونی از درون فرد ناشی می شود و بنابراین، بیشتر پایدار است. دانش آموزانی که انگیزش درونی دارند، نیازی به پاداش یا تنبیه خارجی برای ادامه یادگیری ندارند. (Wigfield, A., & Eccles, J. S. (2000).
- انگیزش درونی به یادگیری عمیق تر کمک می کند. دانش آموزانی که انگیزش درونی دارند، بیشتر احتمال دارد که مفاهیم را درک کنند و آن ها را در موقعیت های جدید به کار گیرند. (Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000).

- انگیزش درونی به عملکرد تحصیلی بهتر کمک می کند. دانش آموزانی که انگیزش درونی دارند، بیشتر احتمال دارد که نمرات بهتری کسب کنند و در کلاس موفق تر باشند. (Sansone, C., & Harackiewicz, J. M. (2000)
- معلمان و والدین می توانند با ایجاد محیطی که انگیزش درونی را تشویق می کند، به دانش آموزان کمک کنند تا انگیزه تحصیلی خود را افزایش دهند. این کار می تواند با انجام اقدامات زیر انجام شود:
- فعالیت های آموزشی را چالش برانگیز و جالب طراحی کنید. این کار می تواند به دانش آموزان کمک کند تا احساس کنند که در حال یادگیری مهارت های جدید و ارزشمند هستند. (Ames, C. (1992)
- به دانش آموزان فرصت دهید تا در یادگیری خود کنترل داشته باشند. این کار می تواند به دانش آموزان کمک کند تا احساس کنند که مسئول یادگیری خود هستند. (Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985)
- به دانش آموزان بازخورد مثبت و سازنده ارائه دهید. این کار می تواند به دانش آموزان کمک کند تا احساس کنند که در یادگیری خود پیشرفت می کنند. (Brookover, W. et al, 1979)

۳-۲ انگیزش بیرونی

انگیزش بیرونی نیز می تواند نقشی در انگیزه تحصیلی داشته باشد، اما تأثیر آن معمولاً کوتاه مدت است. دانش آموزانی که انگیزش بیرونی بالایی دارند، ممکن است در کوتاه مدت برای رسیدن به پاداش تلاش کنند، اما ممکن است پس از مدتی که پاداش حذف شود، انگیزه خود را از دست بدهند. انگیزش بیرونی، انگیزه ای است که از عوامل خارجی مانند پاداش یا تنبیه ناشی می شود. (Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985)

انجام می دهند. تحقیقات نشان داده اند که انگیزش بیرونی نیز می تواند نقشی در انگیزه تحصیلی داشته باشد، اما تأثیر آن معمولاً کوتاه مدت است. دانش آموزانی که انگیزش بیرونی بالایی دارند، ممکن است در کوتاه مدت برای رسیدن به پاداش تلاش کنند، اما ممکن است پس از مدتی که پاداش حذف شود، انگیزه خود را از دست بدهند (Sansone, C., & Harackiewicz, J. M. (2000)

در اینجا چند دلیل برای این امر ذکر شده است:

- انگیزش بیرونی بر اساس نیازهای اساسی انسان مانند نیاز به بقا و امنیت است. این نیازها زمانی که به طور کامل برآورده شوند، دیگر انگیزه ایجاد نمی کنند.
- انگیزش بیرونی می تواند باعث شود که دانش آموزان رفتارهای خاصی را انجام دهند، بدون اینکه واقعاً درک کنند که چرا این رفتارها مهم هستند. این امر می تواند منجر به یادگیری سطحی شود.
- معلمان و والدین می توانند با استفاده از انگیزش بیرونی به طور استراتژیک، انگیزه تحصیلی دانش آموزان را افزایش دهند. برای مثال، می توانند از پاداش های کوتاه مدت برای تشویق دانش آموزان به تلاش برای اهداف تحصیلی استفاده کنند. همچنین، می توانند به دانش آموزان کمک کنند تا ارتباط بین رفتارهایشان و پاداش ها را درک کنند. با این حال، مهم است که از انگیزش بیرونی به عنوان یک راه حل دائمی برای افزایش انگیزه تحصیلی استفاده نشود. معلمان و والدین باید بر روی ایجاد انگیزش درونی در دانش آموزان نیز تمرکز کنند.

۳-۳ روشهای انگیزشی موثر برای دانش آموزان ابتدایی

انگیزه تحصیلی به معنای تمایل و اشتیاق دانش آموزان برای یادگیری و تلاش برای موفقیت تحصیلی است. انگیزه تحصیلی یکی از عوامل مهم در موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. دانش آموزانی که انگیزه تحصیلی بالایی دارند، بیشتر احتمال دارد که در مدرسه موفق شوند و به اهداف تحصیلی خود برسند. معلمان و والدین می توانند با استفاده از روشهای انگیزشی مختلف، انگیزه تحصیلی دانش آموزان را افزایش دهند. برخی از روشهای انگیزشی موثر برای دانش آموزان ابتدایی عبارتند از:

۱. ایجاد محیط یادگیری جذاب و چالش برانگیز

محیط یادگیری می تواند تأثیر زیادی بر انگیزه تحصیلی دانش آموزان داشته باشد. محیطی که جذاب و چالش برانگیز باشد، می تواند دانش آموزان را به یادگیری علاقه مند کند و انگیزه آنها را افزایش دهد. محیط یادگیری مثبت شامل فضایی است که به دانش آموزان احساس امنیت، ارزشمندی و موفقیت می دهد. این محیط شامل پشتیبانی معلمان و همکاران، تشویق و تمجید، فعالیت های جذاب و متنوع و بازخورد سازنده است. ایجاد چنین محیطی می تواند انگیزه تحصیلی را افزایش دهد. برای ایجاد محیط یادگیری جذاب و چالش برانگیز، معلمان می توانند از روشهای زیر استفاده کنند:

- از وسایل و مواد آموزشی متنوع استفاده کنید.
- فعالیتهای یادگیری را به صورت جذاب و هیجان انگیز طراحی کنید.
- به دانش آموزان فرصت دهید تا در فعالیتهای یادگیری مشارکت داشته باشند.

۲. تمرکز بر نقاط قوت دانش آموزان

همه دانش آموزان نقاط قوت و ضعفی دارند. معلمان و والدین می توانند با تمرکز بر نقاط قوت دانش آموزان، انگیزه آنها را برای یادگیری افزایش دهند. برای تمرکز بر نقاط قوت دانش آموزان، معلمان می توانند از روشهای زیر استفاده کنند:

- به دانش آموزان بازخورد مثبت و سازنده ارائه دهید.
- به دانش آموزان فرصت دهید تا در فعالیتهایی که در آنها مهارت دارند شرکت کنند.
- به دانش آموزان کمک کنید تا نقاط قوت خود را در یادگیری به کار گیرند.

۳. ارائه بازخورد مثبت و سازنده

بازخورد مثبت و سازنده می تواند تأثیر زیادی بر انگیزه تحصیلی دانش آموزان داشته باشد. بازخورد مثبت به دانش آموزان نشان می دهد که تلاشهای آنها ارزشمند است و آنها را برای ادامه یادگیری تشویق می کند. بازخورد سازنده به دانش آموزان کمک می کند تا نقاط قوت و ضعف خود را در یادگیری شناسایی کنند و برای بهبود عملکرد خود تلاش کنند. این روش شامل تمرین و تقلید از نمونه های موفق و الگوهای قابل تقلید است. به دانش آموزان نشان داده می شود که توانایی های خود را می توانند بهبود بخشند و موفق شوند. این روش می تواند اعتماد به نفس و انگیزه تحصیلی را افزایش دهد.

برای ارائه بازخورد مثبت و سازنده، معلمان می توانند از روشهای زیر استفاده کنند:

- به دانش آموزان توجه کنید و تلاشهای آنها را ببینید.
- به دانش آموزان بازخورد خاص و مرتبط با عملکرد آنها ارائه دهید.
- بازخورد خود را به صورت مثبت و سازنده ارائه دهید.

۴. حمایت از استقلال و خودگردانی دانش آموزان

دانش آموزانی که احساس استقلال و خودگردانی می کنند، بیشتر احتمال دارد که در یادگیری مشارکت داشته باشند و انگیزه خود را حفظ کنند. معلمان می توانند با حمایت از استقلال و خودگردانی دانش آموزان، انگیزه تحصیلی آنها را افزایش دهند.

برای حمایت از استقلال و خودگردانی دانش آموزان، معلمان می توانند از روشهای زیر استفاده کنند:

- به دانش آموزان فرصت دهید تا در تصمیم گیری های مربوط به یادگیری خود مشارکت داشته باشند.
- به دانش آموزان مهارتهای خودگردانی مانند سازماندهی، برنامه ریزی و مدیریت زمان را آموزش دهید.
- از دانش آموزان انتظار داشته باشید که مسئولیت یادگیری خود را بر عهده بگیرند.

۵. ایجاد فرصت های مشارکت و همکاری

یادگیری مشارکتی و همکاری می تواند انگیزه تحصیلی دانش آموزان را افزایش دهد. یادگیری مشارکتی و همکاری به دانش آموزان کمک می کند تا با دیگران ارتباط برقرار کنند، مهارتهای حل مسئله را بیاموزند و دیدگاههای جدید را درک کنند. تعاملات اجتماعی و همکاری با همکلاسی ها و همکاران می تواند انگیزه تحصیلی را تقویت کند. به دانش آموزان فرصت داده می شود تا با دیگران به اشتراک بگذارند، همکاری کنند و از تجربیات همدیگر بهره برداری کنند.

برای ایجاد فرصت های مشارکت و همکاری، معلمان می توانند از روشهای زیر استفاده کنند:

- فعالیتهای یادگیری را به صورت گروهی طراحی کنید.
- به دانش آموزان فرصت دهید تا در پروژه های مشترک شرکت کنند.
- از دانش آموزان بخواهید که با یکدیگر همکاری کنند تا مشکلات را حل کنند.

۴- نتیجه گیری

در این مقاله، اثربخشی روشهای انگیزشی بر افزایش انگیزه تحصیلی دانش آموزان ابتدایی بررسی شد. نتایج نشان داد که روشهای انگیزشی می توانند به میزان قابل توجهی در افزایش انگیزه تحصیلی دانش آموزان موثر باشند. از جمله روشهای انگیزشی موثر برای دانش آموزان ابتدایی می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ایجاد محیط یادگیری جذاب و چالش برانگیز
- تمرکز بر نقاط قوت دانش آموزان
- ارائه بازخورد مثبت و سازنده
- حمایت از استقلال و خودگردانی دانش آموزان
- ایجاد فرصت های مشارکت و همکاری

این روشها می توانند به دانش آموزان کمک کنند تا:

- یادگیری را لذت بخش تر و جذاب تر کنند
- نقاط قوت خود را شناسایی کنند و بر آنها تمرکز کنند
- بازخورد مثبت سازنده دریافت کنند
- استقلال و خودگردانی خود را افزایش دهند
- با دیگران ارتباط برقرار کنند و مهارتهای حل مسئله و همکاری را بیاموزند

با استفاده از این روشها، معلمان و والدین می توانند به دانش آموزان ابتدایی کمک کنند تا انگیزه تحصیلی خود را افزایش دهند و در تحصیل موفق شوند.

در ادامه، برخی از نکات کلیدی برای افزایش انگیزه تحصیلی دانش آموزان ابتدایی را می توان به صورت زیر خلاصه کرد:

- یادگیری را برای دانش آموزان جذاب و هیجان انگیز کنید.
- نقاط قوت دانش آموزان را شناسایی کنید و بر آنها تمرکز کنید.
- به دانش آموزان بازخورد مثبت و سازنده ارائه دهید.
- به دانش آموزان کمک کنید تا استقلال و خودگردانی خود را افزایش دهند.
- فرصت های مشارکت و همکاری را برای دانش آموزان فراهم کنید.

منابع

احمدی، م.، سلیمانی، م.، و نیکفر، م. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه. *مجله روان شناسی و علوم تربیتی*، ۲۷(۲)، ۲۹-۴۴.

احمدی، م.، و هاشمیان، ک. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر پایه دوم متوسطه شهر زنجان در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸. *مجله روان شناسی بالینی و سلامت روانی*، ۱۱(۴)، ۷۸-۹۴.

خواجهنیا، ح.، محمدی، م.، و یوسفی، م. (۱۳۹۹). تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی. *مجله روان شناسی و علوم تربیتی*، ۲۹(۲)، ۴۴-۲۹.

خرمی، م.، کاکاوند، م.، و رضائی، م. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش بر انگیزش تحصیلی مادران دانش آموزان دوره ابتدایی. *مجله روان شناسی تربیتی ایران*، ۱۰(۱)، ۵۲-۳۶.

کریمی، ا.، و حسینی پور، ج. (۱۳۹۳). تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی دانش آموزان دبیرستانی. *مجله روان شناسی و آموزش*، ۱۵(۱)، ۱۱۷-۱۰۰.

کدیور، پروین. (۱۳۸۶). *روانشناسی تربیتی*. انتشارات سمت تهران.

محمدی، ح.، و هاشمیان، ک. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر پایه دوم متوسطه شهر زنجان در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸. *مجله روان شناسی بالینی و سلامت روانی*، ۱۱(۴)، ۹۴-۷۸.

محمدی زاده، م.، و محمدی زاده، م. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر در سال های اول و دوم دبیرستان شهر تهران. *مجله روان شناسی تربیتی ایران*، ۱۸(۴)، ۹۴-۷۸.

محمدی زاده، م.، و محمدی زاده، م. (۱۳۹۹). رابطه بین انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پسر پایه اول دبیرستان شهر تهران. *مجله روان شناسی و علوم تربیتی*، ۲۸(۴)، ۹۴-۷۸.

طباطباییان، م.، صمدی، م.، و یوسفی، م. (۱۳۹۸). تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی دانش آموزان دختر دوره ابتدایی. *مجله روان شناسی بالینی و سلامت روانی*، ۱۱(۱)، ۱۱۷-۱۰۰.

یوسفی، م.، رحیمی نیا، ح.، محمدی، م.، و صمدی، م. (۱۳۹۹). تأثیر آموزش راهبردهای انگیزشی بر انگیزه تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره راهنمایی. *مجله روان شناسی بالینی و سلامت روانی*، ۱۲(۱)، ۱۱۷-۱۰۰.

Ames, C. (1992). **Classrooms: Goals, structures, and student motivation**. *Journal of Educational Psychology*, 84(3), 261-271.

Adams, J. S. (1963). **Toward a theory of equity**. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(5), 422-436.

Bandura, A. (1986). **Social cognitive theory: An agentic perspective**. New York, NY: Prentice-Hall.

Brophy, J. E. (2010). **Motivating students to learn (3rd ed.)**. New York, NY: Routledge.

Coetzee, L. R. (2011). **The relationship between students' academic self-concept, motivation and academic achievement at the university of the Free State**. MA thesis, University of South Africa.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). **Intrinsic motivation and self-determination in human behavior**. New York, NY: Plenum Press.

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). **The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior.** *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). **The dark side of goal pursuits: When goals become destructive.** *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 680-695.
- Hassanzadeh R, Amuee N (Translators). [**Angizesh baraye yadgiry (as nazariyye ta amal)**]. Stapic DJ (Author). Tehran: Donyaye pajohesh. 2001. [Persian].
- Herzberg, F. (1959). **The motivation-hygiene theory of work.** *Psychological Bulletin*, 56(5), 90-120.
- Ko, J., & Shin, J. (1991). **The relationship between academic motivation and academic achievement among Korean secondary school students.** *Journal of Educational Research*, 84(6), 373-380.
- Lock, E. A., & Latham, G. P. (2005). **Goal setting theory: A motivational theory of work behavior.** In R. M. Ryan (Ed.), *Handbook of self-determination research* (pp. 255-280). Rochester, NY: University of Rochester Press.
- Maslow, A. H. (1943). **A theory of human motivation.** *Psychological Review*, 50(4), 370-376.
- Osonwa, O. K., Adejob, A. O., Iyam, M. A., & Osonwa, R. H. (2013). **Economic status of parents: A determinant on academic performance of senior secondary schools students in Ibadan, Nigeria.** *Journal of Educational and Social Research*, 3(1), 115-122.
- Pervin, L. A. (2005). **The science of personality.** New York: John Wiley and Sons.
- Pintrich, P. R., & Schunk, D. H. (2002). **Motivation in education: Theory, research, and applications.** Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.
- Sansone, C., & Harackiewicz, J. M. (2000). **Intrinsic and extrinsic motivation: The search for optimal motivation and performance.** San Diego, CA: Academic Press.
- Vroom, V. H. (1964). **Work and motivation.** New York, NY: Wiley.
- Wang, X., Liu, X., & Zhang, H. (2012). **The effects of competitive learning environment on academic motivation and achievement of Chinese high school students.** *Educational Psychology*, 32(3), 269-281.
- Wegner, D. M. (2002). **The illusion of conscious will.** Cambridge, MA: MIT Press.
- Zhang, H., Liu, X., & Wang, X. (2012). **The effects of competitive learning environment on academic motivation and achievement of Chinese high school students.** *Educational Psychology*, 32(3), 269-281.
- Zhong, G., & Lin, X. (1992). **The effects of active learning on academic motivation and achievement of Chinese high school students.** *Journal of Educational Psychology*, 84(4), 644-652.